

MEMO

Onderwerp:
Natuurtoets BP Noorderbrug e.o.

Maastricht,
29 mei 2012

Van:
M.W. Klasberg

Afdeling:
Divisie M&R Maastricht

Aan:
Miranda Pas (gemeente Maastricht)
Moniek Wetzels (gemeente Maastricht)
Saskia Hendricks (gemeente Maastricht)

Projectnummer:
B02043.000178.0200

Opgesteld door:
M.W. Klasberg

Ons kenmerk:
076449160:0.2

Kopieën aan:

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Inleiding

Het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. maakt het nieuwe Noorderbrugtracé in het kader van Ruimtelijke Mobiliteitspakket Maastricht (RMP) planologisch mogelijk gemaakt. Daarnaast wordt de vestiging van Perifere Detailhandel (PDV) in het Belvédère-gebied geregeld. De komende decennia zullen los van dit bestemmingsplan Noorderbrug ook andere ontwikkelingen in het Belvédère-gebied volgen. Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken zullen – in fasen - bestaande bedrijfspanden, infrastructuur en groenstructuren op de schop gaan om plaats te maken voor een nieuwe structuur. Door het vele (spontane) groen, het rommelige karakter, de oude vestingwerken en de ligging tegen het buitengebied komen in dit gebied talloze beschermde en bedreigde planten en dieren voor.

De mogelijke effecten van ruimtelijke ingrepen – waaronder de voorgenomen ontwikkeling van RMP en PDV - zullen getoetst moeten worden aan natuurwet- en regelgeving. Het gaat in dit geval om beschermde natuurgebieden (Natura 2000/Natuurbeschermingswet 1998, Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen) en beschermde soorten en hun leefgebieden (Flora- en faunawet). Voorliggende notitie toetst de mogelijke effecten in het kader van Flora- en faunawet en EHS / POG. De mogelijke effecten op Natura 2000 gebieden zijn in een aparte notitie in beeld gebracht.

Doel en opzet van de natuurtoets

Ruimtelijke plannen RMP en PDV

In deze natuurtoets worden de ruimtelijke plannen RMP en PDV getoetst aan de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Daarbij wordt aangegeven welke randvoorwaarden (lees: mitigatie- en compensatiemaatregelen) moeten worden gesteld aan het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. om te komen tot een vergunbare situatie in het kader van natuurwet- en regelgeving. De mitigerende en compenserende maatregelen die voor het Bestemmingsplan Noorderbrug volgen uit deze natuurtoets zijn opgenomen in de natuurparagraaf van de toelichting bij het plan en als voorwaardelijke bepaling vastgelegd in de planregels. Zie bijlage 1 en 2 voor de beschrijving van het wettelijk kader en regelgeving van flora- en faunawet en EHS/POG.

Relatie met overkoepelend mitigatie- en compensatieplan Belvédère

In het belang van de stedelijke ontwikkeling en de veiligstelling van (beschermde) natuurwaarden in het Belvédère-gebied kiest de gemeente doelbewust voor een gebiedsgerichte aanpak. Er is daarbij gekozen voor de ontwikkeling van een ecologisch samenhangend mitigatie- en compensatieplan (het zogenaamde groenblauwe raamwerk) voor het totale Belvédère-gebied, anticiperend op de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Het gaat in feite om een 'raamcontract' tussen de betrokken overheden en eventuele belangengroepen, waarbij het mogelijk wordt om stapsgewijs te bouwen aan een samenhangend en duurzaam raamwerk van natuurwaarden binnen een verstedelijkende omgeving. Het groenblauwe raamwerk wordt daarbij gerealiseerd vanuit de wettelijke mitigatie- en compensatietaakstelling vanuit de Flora- en faunawet alsmede de compensatietaakstelling vanuit de regelgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Daarbij wordt niet alleen het areaalverlies gecompenseerd, maar tevens de ecologische samenhang in het gebied versterkt. Daarbij wordt recht gedaan aan de ecologische doelstelling van de EHS en POG.

Het mitigatie- en compensatieplan wordt in de loop van 2012 vastgesteld en is dus nog niet van toepassing op dit bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Wel voorziet het plan al in de planologische vastlegging van een deel van het groenblauwe raamwerk. De met het oog op het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. vereiste mitigatie- en compensatiemaatregelen worden uiteraard onderdeel van het groenblauwe raamwerk voor het gehele Belvédère-gebied, zie afbeelding 1.

Afbeelding 1. Begrenzing plangebieden Noorderbrug e.o. (links) en Belvédère in Maastricht (rechts) geprojecteerd op het groenblauwe raamwerk van de Belvédère

Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen

Het industrieterrein Bosscherveld (Belvédère gebied) wordt de komende decennia grootschalig heringericht. Voor de lange termijn ontwikkelingen wordt verwezen naar het Masterplan Belvédère en de meeste recente stedenbouwkundig schetsen (zoals vastgelegd in 'schetsboek raamwerk natuur en cultuur'). Hieronder wordt kort ingegaan op de ontwikkelingen op korte termijn van RMP en PDV in het kader van het bestemmingsplan Noorderbrug e.o.

In het kader van bestemmingsplan Noorderbrug e.o. wordt een deel van het bestaande industrieterrein omgevormd tot Perifere Detailhandel (PDV; bouwmarkten, tuincentra, etc.), al of niet via een wijzigingsbevoegdheid. Zie voor de begrenzing de plankaart van het ontwerpbestemmingsplan Noorderbrug e.o.

Ook de verkeerstructuur wordt ingrijpend aangepast. Het gaat daarbij in eerste instantie om de nieuwe Noorderbrugtracé (met een noordelijke en zuidelijke variant) en de Bosscherlaan als nieuwe ontsluitingsweg door de Belvédère parallel aan de steilrand.

De werkzaamheden worden naar verwachting uitgevoerd in de periode 2014-2018. Dit in nauwe afstemming met de uitvoering van het project A2 Maastricht.

Afbeelding 2. De gekozen tracés van de aanlanding van de Noorderbrug (noord en zuid) en Bosscherlaan weergegeven met een rode lijn (bron: Ruimtelijk Trechteringsdocument RMP, 27 september 2011).

Naast nieuwe bedrijvigheid wordt een begin gemaakt met de realisatie van een robuuste Groenstructuur. Het Frontenpark vormt het centrale element in de nieuwe groenstructuur. Het gaat daarbij onder meer om de aanleg van een natuurverbinding (koppelstuk) tussen de Hoge Fronten en Lage Fronten en bij voorkeur ook tussen Hoge Fronten en Fort Willem. Het Frontenpark wordt verbonden met het te ontwikkelen Steilrandpark aan de westzijde en het bestaande stelsel van spoorlijnen en kanalen aan de oostzijde.

Om de voorgenomen ontwikkeling van PDV mogelijk te maken zal de aanwezige bebouwing (fabriekshallen en enkele huizen) gesloopt worden. Daarnaast zullen de aanwezige bomen en struiken gekapt moeten worden. Ook voor de verlegging van de aanlanding van de Noorderburg zullen de nodige bedrijfspanden moeten worden gesloopt. Aangezien nog geen definitieve keuze is gemaakt tussen de noordelijke en zuidelijke tracé, is op dit moment niet bekend welke panden daadwerkelijk zullen verdwijnen.

Verder dient vermeld te worden dat de huidige aanlanding van de Noorderburg wordt gesloopt. Het vrijkomende terrein krijgt onder meer de bestemming en functie natuur en zal tot versterking leiden van de Lage Fronten. Dit gebied zal worden benut voor toekomstige mitigatie- en compensatieverplichtingen vanuit natuurwet- en regelgeving, voor zover noodzakelijk.

Ecologisch veldonderzoek

In en rondom het plangebied zijn de nodige ecologische inventarisaties en studies uitgevoerd. De volgende rapporten en informatiebronnen zijn onder meer als basis gehanteerd voor de onderhavige natuurtoets. De uitgevoerde onderzoeken zijn geordend naar jaartal.

- Najaarsonderzoek vleermuizen toekomstige PDV industrieterrein Bosscherveld (ARCADIS, 19 september 2011).
- Quickscan natuurwetgeving zonnecentrale Belvédère (ARCADIS, 1 april 2011).
- Natuuronderzoek beoogde planlocatie coffeecorner Brusselseweg (ARCADIS, 4 juli 2007 en 18 maart 2011).
- Quick-scan natuurwetgeving plangebied Belvédère DECL te Maastricht (CSO, 29 maart 2010).
- Website van provincie Limburg met inventarisatiegegevens broedvogels en flora uit 1995 en 2009. http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur_en_Landschap/Natuurgegevens.
- Monitoring reptielen spoorlijn Maastricht-Lanaken 2008 (RAVON, januari 2009).
- Naar duurzame populaties reptielen op het te reactiveren spoortraject Maastricht-Lanaken (RAVON, juli 2007).
- Natuurtoets stedelijke ontwikkeling Lanakerveld (ARCADIS, 28 november 2006).
- Milieueffectrapport Stadsvernieuwing Belvédère Maastricht (Oranjewoud, maart 2004).
- Ecologisch veldonderzoek Lanakerveld 2003 (Taken Landschapsplanning, 2003).
- Zoogdiereninventarisatie Belvédère 2003 (VZZ, maart 2004).
- Amfibieën, reptielen en vissen in de voorgenomen stadsvernieuwing Belvédère, Maastricht (RAVON, november 2003).
- Nieuwe kansen voor de muurhagedis; een actueel beeld van de verspreiding buiten het kerngebied van de Maastrichtse Hoge Fronten (Tilmans e.a., 2003).
- Inventarisatie van territoriale vleermuizen in de Noordwest entree Belvédère in 2002 (VZZ, 9 november 2002).
- De waarde van de Lage Fronten en de spoorlijn Boschpoort als leefgebied voor de muurhagedis (Natuurbalans, 2001).

Het Belvédère-gebied is het afgelopen decennium grondig onderzocht op (beschermde) flora en fauna. Samen met de kennis van de habitateisen (dieren) en standplaatseisen (planten), is er een goed beeld van de relevante soorten en hun verspreiding in het gebied. Daarmee is voldoende informatie beschikbaar voor de toetsing van het ontwerpbestemmingsplan Noorderbrug e.o. aan de Flora- en faunawet, waarbij wordt ingezet op volledige mitigatie van negatieve effecten.

Huidige beschermde natuurwaarden

Beschermde soorten Flora- en faunawet

Binnen het plangebied (RMP/PDV) zijn recent diverse beschermde soorten planten en dieren aangetroffen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de relevante soorten, de betreffende beschermingscategorie FFW en de huidige functie van het gebied. Bij de vogels zijn alleen de broedende soorten vermeld met jaarrond beschermde nesten.

De algemene maar beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) laten we buiten beschouwing, omdat hiervoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke plannen.

Soortengroep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Industrie PDV -wb	Boschpoort Zuid	Trega - Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F				
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	VF	F	X
	Meervleermuis	Tabel 3	F						
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F						
	Watervleermuis	Tabel 3	TF						
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF					
	Eekhoorn	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		X	
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?	X		
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3							
	Kamsalamander	Tabel 3	U						
Planten	Grote keverorchis	Tabel 2	X						
	Klein glaskruid	Tabel 2	X						
	Rapunzelklokje	Tabel 2	X						
	Steenbreekvaren	Tabel 2	X		X				
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X						
	Tongvaren	Tabel 2	X	X					
	Wilde marjolein	Tabel 2	X						

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie); O overwinteringsplaats; ? voorkomen onbekend

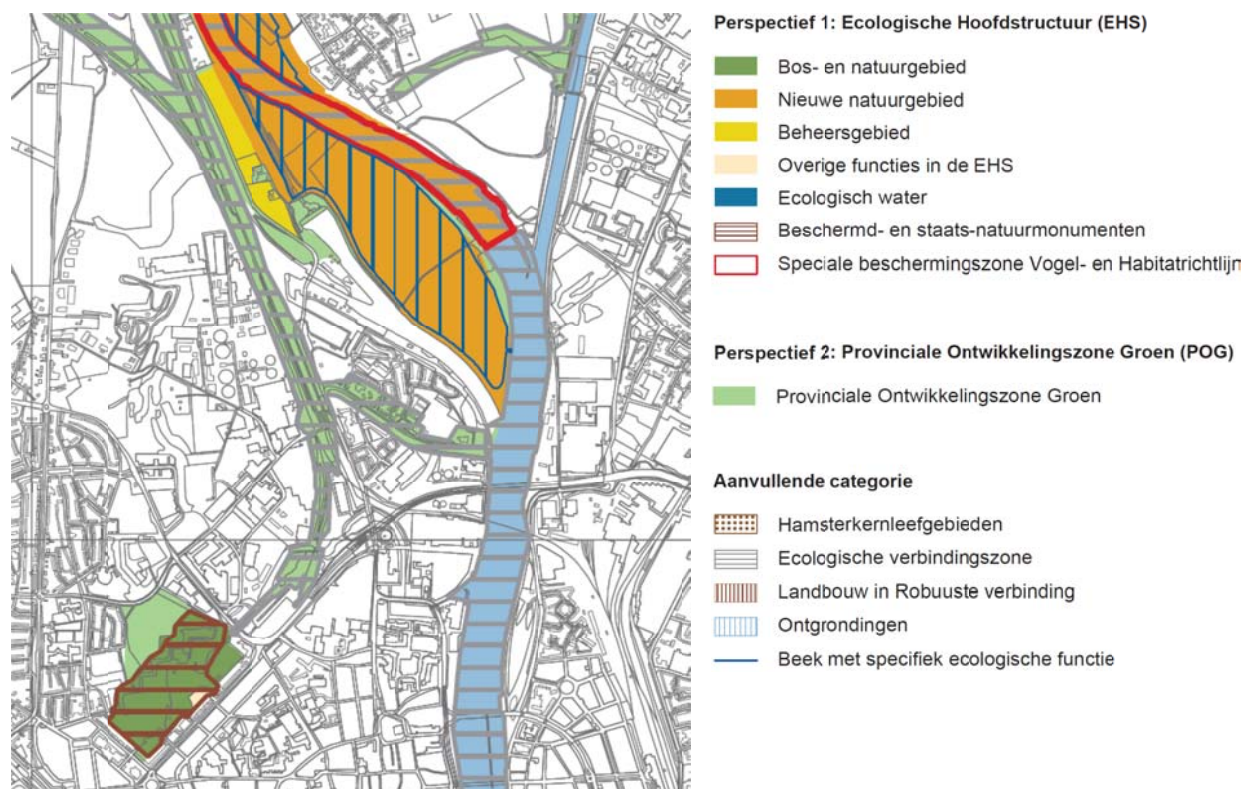
Tabel 2. Waargenomen zwaardere beschermde planten en dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en jaarrond beschermde nesten van broedvogels) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. en de functie van het gebied voor de betreffende soort, voor zover vastgesteld.

Om een koppeling mogelijk te maken tussen de ruimtelijke ingrepen (en fasering hiervan) en de mogelijk effecten op beschermde soorten, is het totale Belvédère-gebied ingedeeld in een aantal deelgebieden (zie de kaart in bijlage 1). Deze gebieden zijn onder meer onderscheiden op basis van habitats.

Beschermde natuurgebieden EHS en POG

Binnen het plangebied is de goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooremlacement aangewezen als Provinciale Ontwikkelingszone Groen, zie onderstaande kaart.

Deze groenzone heeft tevens de aanduiding gekregen van ecologische verbindingzone (EVZ). Verder dient opgemerkt te worden dat binnen plangebied geen natuurgebieden liggen die behoren tot de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Afbeelding 3. Begrenzing Ecologische hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone groen in en rond het plangebied Noorderbrug e.o.

Het betreffende POG-gebied is spontaan begroeid en kenmerkt zich door de afwisseling van de volgende natuurdoeltypen A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel). De indeling is op basis van de natuurdoeltypen conform het Handboek streefbeeld voor natuur en wat in Limburg (provincie Limburg, 2002). Verder dient in het kader van de status als Ecologische verbindingzone vermeld te worden dat de POG op dit moment een belangrijke migratiefunctie heeft voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren. Het huidige beheer richt zich vooral op het deels verwijderen van bosopslag om te voorkomen dat het gebied teveel dichtgroeit en ongeschikt wordt als leefgebied en verbindingzone voor reptielen en dagvlinders.

Ruimtelijke ingrepen en mogelijke effecten op natuur

Onderstaande tabel geeft een overzicht van ruimtelijke ingrepen die in het kader van RMP/PDV plaatsvinden, de betreffende deelgebieden en de mogelijke effecten op natuurwaarden. Daarnaast is ook een indicatie gegeven voor de overige ontwikkelingen. Het gaat overigens niet alleen om rode ontwikkelingen (aanleg infrastructuur en bebouwing), maar ook om groene ontwikkelingen. Het gaat dus zowel om negatieve als positieve ontwikkelingen. De voorgestelde positieve ingrepen kunnen en zullen bij toekomstige ontwikkelingen benut kunnen worden om de negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te mitigeren of te compenseren.

Ruimtelijke ingreep	Deelgebied(en)	Onopzettelijk doden	Verstoring licht en geluid	Versnippering	Verlies leefgebied	Verlies verblijfplaatsen
Slopen aanlanding Noorderbrug	Lage Fronten		T			
Slopen gebouwen	Industrie UV, PDV, PDV-wb	T	T			P
Verwijderen bosopslag / begroeiing	Industrie UV, PDV, PDV-wb	T	T		P	
Realisatie PDV	Industrie PDV, PDV-wb		T			
Realisatie faunavoorzieningen nieuwbouw	Industrie PDV					P
Aanleg nieuwe aanlanding Noorderbrug	Industrie UV		P	P	P	
Aanleg Bosscherlaan / nieuwe Sandersweg	Industrie UV		P	P		
Aanleg Steilrandpark	Steilrand zuid (en omgeving)	T	T		P	
Uitbreiden groen Frontenpark	Lage Fronten (aanlanding Noorderbrug)				P	
Aanleg EVZ Frontenpark - kanaalzone	Industrie UV (aanlanding Noorderbrug)			P	P	
Aanleg EVZ Frontenpark - Steilrandpark	Industrie UV (tracé Noorderbrug)			P	P	
Aanleg faunapassages steilrand zuid en noord	Industrie UV (Sandersweg en nieuwe Sandersweg)			P		

T=tijdelijk effect; P=permanent effect; (..) = mogelijk effect; rood = (mogelijk) negatief effect op natuur; groen = positief effect op natuur; EVZ=ecologische verbindingzone

Tabel 3 Positieve en negatieve effecten op beschermde planten en dieren in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. vanuit de verschillende ruimtelijke ingrepen

Toetsing aan Flora- en faunawet

Relevante effecten

Hieronder worden de volgende effecten besproken en getoetst aan de Flora- en faunawet. Daarbij wordt tevens aangegeven welke maatregelen mogelijk en noodzakelijk zijn om effecten te voorkomen of te mitigeren.

- Onopzettelijk doden.
- Verstoring door licht en geluid.
- Versnippering van leefgebied.
- Verlies van leefgebied.
- Verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen.

In een apart hoofdstuk worden de mitigatiemaatregelen gegeven die betrekking hebben op RMP en PDV binnen het onderhavige bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden.

Zie voor de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet bijlage 1. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de verschillende verbodsbepalingen en de wijze van afweging van ruimtelijke plannen waar beschermde soorten in het geding komen.

Onopzettelijk doden

Bij de sloop van gebouwen kunnen gewone dwergvleermuizen die hier verblijven onopzettelijk worden gedood. Hiermee wordt – onder meer - artikel 9 van de Flora- en faunawet overtreden. Het is mogelijk om deze effecten en specifieke overtreding te voorkomen door bekende verblijfplaatsen (kleine openingen in gebouwen) af te dekken met ‘uitvliegflappen’. De dieren kunnen dan nog wel uitvliegen maar niet terugvliegen. Een andere methode is om gebouwen in het najaar – de periode buiten de kraamtijd en overwintering – door te tochten door middel van openingen. Door de slechte klimatologische omstandigheden zullen vleermuizen de panden verlaten. Na ongeveer 2 weken kan de sloop plaatsvinden.

Het is mogelijk dat zich zwaarder beschermde reptielen (hazelwormen en muurhagedissen) en amfibieën (rugstreeppad¹) ophouden op de ongebruikte fabrieksterreinen, hoewel het voorkomen van deze dieren niet is vastgesteld in voorgaande jaren. Nader onderzoek in het voorjaar van 2012 zal moeten uitwijzen of dit daadwerkelijk het geval is. Onopzettelijk doden van deze dieren kan worden voorkomen door voorafgaand aan het functievrij maken van deze terreinen dieren weg te vangen en elders uit te zetten. Hiervoor is ontheffing voor de Flora- en faunawet nodig. Bij een adequaat verplaatsingsplan is voldoende zicht op de verlening van een ontheffing. In dit plan moet worden vastgelegd wanneer de werkzaamheden plaatsvinden en naar welk gebied ze worden verplaatst.

¹ De Rugstreeppad is een uitgesproken pionier soort die in staat is om binnen korte tijd (tijdsbestek van dagen) een nieuw gebied te koloniseren. Zo worden ondiepe plassen en poelen (al of niet van tijdelijke aard, bijvoorbeeld na zware regen) gebruikt om voort te planten. De afgelopen jaren zijn alleen Rugstreeppadden waargenomen ter hoogte van de Belvedere-berg. Er zal echter rekening moeten worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid in het gehele plangebied.

Daarnaast moet het gebied 'afgegrensd' worden door middel van reptielenscherm om hervestiging van dieren tegen te gaan. Dit is vooral van belang als de bouwwerkzaamheden op zich laten wachten.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan onder aan de zuidelijke steilrand is rekening gehouden met de hier aanwezige hazelworm en eekhoorn. De Bosscherlaan zal de opgaande begroeiing en tuin niet doorsnijden. Daarmee wordt voorkomen dat deze soorten onopzettelijk worden gedood.

Soorten- groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega - Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X					
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 4. Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en jaarrond beschermde nesten van broedvogels) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. waar als gevolg van de ruimtelijke ingrepen van RMP en PDV dieren onopzettelijk kunnen worden gedood (overtreding artikel 9 Flora- en faunawet).

Verstoring door licht en geluid

Het is bekend dat vleermuizen heel gevoelig zijn voor lichtverstoring. De plannen zijn op dit moment onvoldoende uitgewerkt om hier conclusies aan te verbinden. Het uitgangspunt voor het stedenbouwkundige plan is in ieder geval dat het gebied van de Lage Fronten en de plaatsen waar ecologische passages zijn voorzien (loopstrook onder de Noorderbrug en faunapassage onder de Bosscherlaan) zo donker mogelijk blijven voor migrerende vleermuizen. Dat betekent dat de aanwezige verlichting bij de nieuwe infrastructuur en het bedrijventerrein niet gericht mogen worden op de planologisch begrensde groenzones.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan onder aan de zuidelijke steilrand is rekening gehouden met de hier aanwezige das. De Bosscherlaan zal de opgaande begroeiing niet doorsnijden en het burchtgebied sparen.

De rust binnen het burchtgebied van de huidige dassenburcht in de zuidelijke Steilrand binnen de aanduiding Groen dient gewaarborgd te worden door aanplant van een wal met doornstruweel tussen de burcht en de Bosscherlaan. Daarmee wordt verontrusting - en daarmee overtreding artikel 10 van de Flora- en faunawet – afdoende voorkomen.

In het BP Noorderbrug e.o. worden de mogelijkheden voor zware industrie in het zuidelijke deel van Bosscherveld uitgesloten. Daardoor zal de geluidsbelasting niet toenemen en wellicht in de toekomst afnemen. Dit geldt mogelijk wel voor de verplaatste aanlanding van de Noorderbrug. Aangezien in dit deel van het Belvédère-gebied geen broedvogels voorkomen met jaarrond beschermde nesten, is geen sprake van kwalitatieve aantasting van territoria. Andere broedvogelsoorten zijn in dit kader niet relevant.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 5. Vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. die als gevolg van de ruimtelijke ingrepen van RMP en PDV verstoord kunnen worden door licht en geluid (overtreding artikel 10 Flora- en faunawet). Broedvogels met jaarrond beschermde nesten komen niet voor in het plangebied van Noorderbrug e.o.

Versnippering van leefgebied

Alle beschermde diersoorten zijn gevoelig voor versnippering van hun leefgebied. Door de verplaatsing van de aanlanding van de Noorderbrug ontstaat in theorie een ruimtelijk barrière, die negatief kan uitpakken voor reptielen en zoogdieren. Aangezien het leefgebied van vleermuizen, das en reptielen als een vaste verblijfplaats worden gezien, is in dit geval sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Soorten- groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 6. Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. waar als gevolg van de nieuwe infrastructuur versnippering optreedt van leefgebieden (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet).

De potentiële barrièrewerking van de aanlanding van de Noorderbrug en de nieuwe Sandersweg moet worden gemitigeerd door het realiseren van faunapassages. Dit is mogelijk door een ecologische verbindingzone te realiseren onder de nieuwe aanlanding van de Noorderbrug ter hoogte van de spoorlijn. De spoorlijn kan daarmee als geleiding dienen voor migrerende dieren. Voor reptielen is voldoende licht nodig om deze passage effectief te maken. De nieuwe Sandersweg zal ook ontsnipperd moeten worden door het aanleggen van faunavoorzieningen voor in ieder geval de Das. Beide nieuwe wegen kunnen voor vleermuizen passeerbaar gemaakt worden door de realisatie van een 'hopover', oftewel hoge bomen aan weerszijden van de weg in aansluiting op groenstructuur. Hiermee kan overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet afdoende worden voorkomen.

Soorten- groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect; blauw=neutraal effect
X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 7. Versnipperingseffect op beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. als de geplande mitigerende maatregelen worden getroffen bij de nieuwe infrastructuur.

Verlies van leefgebied en groeiplaatsen

Het gebied waar de nieuwe bedrijven (PDV) en infrastructuur (RMP) is gepland vormen nu meer of minder het leefgebied van beschermde dieren en de groeiplaats voor planten. Deze aantasting vindt hoofdzakelijk plaats in het bestaande industrieterrein die in het bestemmingsplan Noorderburg e.o. zijn aangemerkt als PDV en UV. Het toekomstige PDV gebied zal geen groene inrichting krijgen. Daarmee zal foerageergebied voor vleermuizen verloren gaan. Ook voor de mogelijk aanwezige reptielen (hazelworm en muurhagedis) zal geen plaats meer zijn, omdat het rommelige en ruderaal karakter met stenige biotopen zal verdwijnen. De beschermde planten (waaronder steenbreekvaren, tongvaren en stengelomvattend havikskruid) moeten verplant worden. Daarvoor moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld conform een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, bijvoorbeeld van Bouwend Nederland of de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Deze gedragscode geldt als algemene ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot beschermde vaatplanten van tabel 2. Voor het verplanten is dus geen ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet.

De aanleg van de Bosscherlaan aan de westzijde van de zuidelijke steilrand zal leiden tot verlies van foerageergebied van de das, hoewel er voldoende leefgebied overblijft voor deze soort gelet op feit dat de bijburcht bewoond wordt door een solitaire das (resultaten ecologisch onderzoek ARCADIS, februari 2012). Het is wel noodzakelijk om via een dassentunnel de huidige noordzuid verbinding in de steilrand te behouden ter plaats van de nieuwe en bestaande wegen tussen de Bosscherlaan en de Brusselsweg.

Ter hoogte van de Lage Fronten zal het leefgebied van dieren en de vestigingsmogelijkheden van planten worden uitgebreid omdat de huidige aanlanding van de Noorderbrug wordt afgebroken. Dit gebied krijgt de bestemming groen. Hier is dus sprake van een positief effect. Hier zullen vleermuizen, reptielen en planten van kunnen profiteren.

Al met al zijn er voldoende mogelijkheden om het verlies aan leefgebied van beschermde diersoorten te mitigeren/compenseren binnen het Belvédère-gebied. In het kader van BP Noorderbrug e.o. gaat het om uitbreiding van de groenstrook van de Lage Fronten onder de huidige aanlanding van de Noorderbrug en de ontwikkeling van het steilrandpark.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					
Planten	Daslook	Tabel 2						
	Steenbreekvaren	Tabel 2			X			
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X		X			
	Tongvaren	Tabel 2		X				
	Wilde marjolein	Tabel 2	X					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 8. Verlies van leefgebied van dieren en groeiplaatsen van planten (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. alsmede uitbreidingsmogelijkheden van leefgebieden en groeiplaatsen in de deelgebieden waar het groen wordt uitgebreid (huidige aanlanding Noorderbrug en steilrandpark zuid)

Verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen

Zoals beschreven bij het verlies aan leefgebied, zullen ingrepen plaatsvinden in een deel van het huidige industrieterrein. Najaarsonderzoek in 2011 door ARCADIS heeft uitgewezen dat in enkele oude en mogelijk nieuwe fabrieken en bedrijfspanden verblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis. In ieder geval de oude Cokesfabriek heeft op dit moment de functie van vleermuisverblijfplaats². Nader onderzoek in het voorjaar en zomer van 2012 zal moeten uitwijzen welke andere panden eventueel ook worden gebruikt als verblijfplaats. Het eerste deel van het voorjaarsonderzoek heeft plaatsgehad. Dit heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd. Bij de beoordeling van de te nemen mitigerende maatregelen wordt er daarom van uitgegaan dat er in de te slopen gebouwen vaste verblijfplaatsen zijn van de Gewone dwergvleermuis. Aangezien er voldoende mogelijkheden zijn om in bestaande of nieuwe gebouwen het verlies aan verblijfplaatsen te mitigeren, is geen ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet voor overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan zal de aanwezige dassenburcht in de steilrand behouden blijven. Bij de nadere planuitwerking (en aanleg) van de weg zal het burchtgebied (50 meter rondom de burcht) niet verstoord of aangetast mogen worden om overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Soorten- groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F	
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F			
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF		
	Eekhoorn	Tabel 2		V		

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 9. Mogelijk verlies of verstoring van vaste verblijfplaatsen van beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. Met behulp van mitigatiemaatregelen (keuze noordelijk tracé aanlanding Noorderbrug, alternatieve eekhoornnesten en beschermingsmaatregelen rondom de dassenburcht) kunnen deze effecten afdoende worden gemitigeerd. Daarmee is geen sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

² Op basis van de tussentijdse onderzoeksresultaten heeft de Cokesfabriek alleen de functie als baltsplaats en kleine zomerverblijf (ARCADIS, 19 september 2011 en 21 mei 2012). Er is geen kraamkolonie vastgesteld en ook niet te verwachten gelet op de slechte klimatologische omstandigheden (open ramen) en recente brand in april 2012.

Toetsing aan EHS en POG

De goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooreplacement is aangewezen als Provinciale ontwikkelingszone groen (POG) en heeft tevens de aanduiding van ecologische verbindingzone (EVZ). Met de realisatie van de nieuwe aanlanding van de Noorderbrug zal een oppervlak van 0,23 ha aan POG verdwijnen. Er vindt geen aantasting plaats van de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Het verlies aan POG zal gecompenseerd moeten worden conform de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (provincie Limburg, 2005). Daarbij dient rekening te worden gehouden met een kwaliteitstoeslag van 33% van het areaalverlies. De compensatietaakstelling komt daarbij uit op 0,3 ha aan POG. Het uitgangspunt is verder dat de huidige ecologische functie van het ecologisch netwerk behouden blijft, namelijk:

- De aanwezigheid van waardevolle natuurdoeltypen (glanshaverhooiland, droge ruigte en doornstruweel) conform het Handboek streefbeelden voor natuur en water in Limburg (provincie Limburg, 2002).
- De ecologische verbinding via de spoorlijn Lanaken-Maastricht richting de Hoge Fronten en Lage Fronten voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren.

Binnen het bestemmingsplan zal nieuwe POG begrensd worden waarbij concreet invulling wordt voldaan aan bovengenoemde taak- en doelstelling. In het hoofdstuk mitigatie en compensatie zal dit nog nader gespecificeerd worden.

Mitigatie- en compensatiemaatregelen natuur

Mitigatiemaatregelen Flora- en faunawet

In de huidige regelgeving (lees: toetsings- en beoordelingskader) met betrekking tot de Flora- en faunawet wordt het uitgangspunt gehanteerd dat het leefgebied van beschermde diersoorten functioneel behouden moet blijven. Verder mogen individuele dieren niet gedood of verontrust worden. Daarmee kan de gunstige staat van instandhouding van de soort afdoende worden gegarandeerd. Deze soortbescherming heeft binnen de Flora- en faunawet invulling gekregen binnen de verbodsbepalingen. Het Bevoegd gezag (DR van het ministerie van EL&I) verleent geen ontheffing voor de Flora- en faunawet indien negatieve effecten in relatie tot de betreffende verbodsbepalingen afdoende worden gemitigeerd. Op dat moment is geen sprake van een wettelijke overtreding en ontbreekt de grondslag voor een ontheffing.

Hieronder worden de mitigatiemaatregelen gegeven die betrekking hebben op RMP en PDV binnen het onderhavige bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden.

1. Er dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland en beschikbare Soortenstandaarden bij het verwijderen van bosopslag, begroeiing, sloop van gebouwen en de bouwwerkzaamheden ter voorkoming van overtreding van de verbodsbepalingen artikel 2 en 8 t/m 11 van de Flora en faunawet in relatie tot de volgende soorten(groepen): das, eekhoorn, steenmarter, vleermuizen, broedvogels, hazelworm, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad, vaatplanten.
2. Er dienen faunapassages en ecologische verbindingen gerealiseerd te worden conform de randvoorwaarden uit de Leidraad voor faunavoorzieningen van Rijkswaterstaat, namelijk:
 - Aanleg minimaal 20 meter brede faunastrook onder de nieuwe Noorderbrug voor vleermuizen, amfibieën en reptielen in aansluiting op ecologische verbinding.
 - Realisatie van ecologische verbinding voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en overige zoogdieren in aansluiting op het spoortalud waar de nieuwe aanlanding van de Noorderburg het spoortalud kruist en genoemde faunastrook onder de Noorderbrug. Daarbij dient een vegetatie van glanshaverhooiland, droge ruigte, doornstruweel ontwikkelt te worden in combinatie met de realisatie van zandig/stenig substraat, stapelmuren en boomstroken.
 - Realisatie van een hopover voor vleermuizen aan weerszijden van aanlanding Noorderbrug en verbindingzone voor bossoorten tussen Frontenpark en Steilrandpark.
 - Realisatie van een hopover voor vleermuizen en dassentunnel bij de nieuwe Sandersweg ter hoogte van het Steilrandpark.
3. Alvorens gebouwen met vleermuisverblijven te mogen slopen, dient ter mitigatie tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden te worden voor vleermuizen afhankelijk van actuele aanwezigheid van vleermuisverblijven in de te slopen gebouwen. In de directe omgeving dient met een factor 4 aan tijdelijke vleermuis kasten te worden opgehangen aan gebouwen. In nieuwbouw - of in bestaande gebouwen in de directe omgeving - dienen vervolgens permanente voorzieningen getroffen te worden voor vleermuizen. Maatvoering type en functie afhankelijk van te mitigeren verblijfsfunctie. Maatvoering, locatie en moment van plaatsing van de kasten is afhankelijk van functie te mitigeren verblijfplaats en dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van deskundige ecooloog.
4. Voor de te verplaatsen muurvegetatie (Steenbreekvaren, Stengelomvattend havikskruid) zal binnen de aanduiding Groen een stenige constructie ontwikkeld te dienen worden waar de betreffende planten naartoe geplaatst moeten worden. De Lage Fronten lenen zich hier goed voor. Voor de verplaatsing van beschermde muurplanten dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland.
5. De rust binnen het burchtgebied van de huidige dassenburcht in de zuidelijke Steilrand binnen de aanduiding Groen dient gewaarborgd te worden door aanplant van een wal met doornstruweel tussen de burcht en de Bosscherlaan.
6. Binnen het Steilrandpark dient bosbiotoop te worden behouden en ontwikkeld dat voldoet aan de leefgebieds- en migratie eisen van Das, Eekhoorn, vleermuizen en Hazelworm conform onderstaand ecologisch model voor bosbiotoop.

Ecologisch model	Bosbiotoop
Gidssoorten	Eekhoorn en vleermuizen
Volgsoorten	Das, bosvogels, amfibieën (overwintering)
Natuurkern	Grotere bossen en/of landgoederen met oude bomen (> 5 ha; 50 tot 100 jaar), goed ontwikkelde struik- en kruidlaag, mantel- en zoomvegetatie en bij voorkeur afgewisseld met bloemrijke weiden en waterpartijen. Ook de aanwezigheid van oude gebouwen is gunstig vanwege de verblijfmogelijkheden voor vleermuizen.
Stapsteen	Idem, maar met een beperkte omvang (1 tot 5 ha)
Corridor / verbinding	Een stelsel van lijnvormige landschapselementen (hagen en singels) vormt een geschikte verbinding. Deze zone dient tenminste 50 m breed te zijn.

7. Binnen het Frontenpark dient schraalland en stenig biotoop te worden behouden en ontwikkeld dat voldoet aan de leefgebieds- en migratie eisen van de Muurhagedis, Levendbarende hagedis, Hazelworm, amfibieën en vaatplanten conform onderstaand ecologisch model.

Ecologisch model	Schraallanden en stenige biotopen
Gidssoorten	Veldparelmoervlinder en muurhagedis
Volgsoorten	Overige dagvlinders, amfibieën (landbiotoop) en reptielen
Natuurkern	Schrale kruidenrijke vegetaties (glanshaverhooiland, kamgrasweide, kalkgrasland, ruderales vegetaties) al of niet met stenige biotopen (oude muren, mergelgroeven, voormalige fabrieksterreinen en spoorwegen) en ondiepe poelen
Stapsteen	Idem, maar met een beperkte omvang (1 tot 5 ha).
Corridor / verbinding	Ononderbroken netwerk van schrale grazige vegetaties. Schrale weg- en spoorbermen kunnen voldoen mits voldoende breed (> 5 m), ecologische beheerd en voldoende schuilmogelijkheden (struiken, stenenstapels, takkenrillen)

De voorgeschreven mitigatiemaatregelen zijn als voorwaardelijke bepaling opgenomen in de planregels van het onderhavige ontwerpbestemmingsplan. Verder zijn bepalingen opgenomen in de bestemmingsomschrijving 'Groen' en 'Groen-uit-te-werken', die expliciet aangeven dat deze gronden onder meer bestemd zijn als leefgebied voor beschermde fauna, groeiplaats voor beschermde planten. De voorgeschreven mitigatiemaatregelen zijn bij de verdere planuitwerking een randvoorwaarde voor de nadere inrichting van het gebied (ten behoud van verblijfplaatsen en leefgebied) en de fasering en wijze van uitvoering van de werkzaamheden (ter voorkoming van het onopzettelijk doden of verontrusten van diersoorten). Voor dit doel zal de gemeente een operationeel mitigatieplan uitwerken in samenhang met het stedenbouwkundige – en civieltechnische plan.

Indien het verspreidingsbeeld van beschermde flora en fauna binnen de te ontwikkelen gebieden wijzigt, zal hier op worden geanticipeerd in de genoemde uitwerkingsplannen. Verder zal de gemeente ecologische monitoring blijven uitvoeren, zodat de mitigatiemaatregelen zonodig worden bijgestuurd om de 'gunstige staat van instandhouding' van de betreffende soorten te kunnen garanderen en wettelijke overtredingen te voorkomen.

Al met al wordt geconcludeerd dat de benodigde mitigatie om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen planologisch en juridisch afdoende is geborgd binnen het bestemmingsplan. Daarmee staat de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Compensatiemaatregelen POG

Het areaalverlies van de Provinciale Ontwikkelingszone Groen dient gecompenseerd te worden met een oppervlak van minimaal 0,3 hectare (inclusief kwantiteitstoeslag van 33%) in aansluiting op het spoortalud in de aanduiding Groen waar de nieuwe aanlanding van de Noorderburg het spoortalud kruist. Het compensatiegebied is aangegeven op de bij het bestemmingsplan behorende verbeelding. Daarbij dient een combinatie van de natuurdoeltypen A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel) conform het Handboek Streefbeelden voor natuur en water in Limburg (provincie Limburg, 2002) ontwikkeld te worden waarbij de functie van Ecologische verbinding wordt gewaarborgd voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en overige zoogdieren. Hiermee wordt afdoende invulling gegeven aan de compensatie verplichtingen conform de provinciale Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden.

Deze compensatiemaatregel is opgenomen in de planregels en daarmee zowel juridisch als planologisch geborgd. Daarmee wordt geconcludeerd dat de regelgeving van de POG de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg staat.

Bijlage 1 Regelgeving Flora- en faunawet³

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

³ De nieuwe Natuurwet is nog een concept en niet van kracht. Naar verwachting komt deze wet dit jaar ter behandeling in de kamer. Voor de onderhavige natuurtoets is deze regelgeving echter niet relevant. Er kan namelijk geen enkel recht aan worden verbonden.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de Minister van LNV vrijstelling te krijgen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 23 februari 2005 is een nieuw vrijstellingenbesluit in werking in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Hierin zijn de beschermde soorten in vier categorieën onderverdeeld. Afhankelijk van de categorie waarin een bepaalde soort valt, is een ontheffing (of Verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Omgevingsvergunning) noodzakelijk of kan een vrijstelling gelden. Hieronder worden de regels per categorie besproken.

Algemene soorten tabel 1

Voor een aantal algemeen voorkomende beschermde planten en dieren geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling van de in artikel 8 tot en met 12 genoemde verboden handelingen bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet. De algemene zorgplicht (artikel 2) geldt wel. Het komt er kortweg op neer dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (dus ook onbeschermde) en hun leefomgeving.

Zwaar beschermde soorten tabel 3

Het zwaarste beschermingsregime geldt voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per Algemene Maatregel van Bestuur (bijlage 1 AMvB artikel 75) aangewezen soorten. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Ontheffing hiervoor kan alleen onder de volgende voorwaarden:

- de werkzaamheden mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, én
- er is geen alternatief voor de activiteit, én
- de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen⁴, én
- wanneer het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van onder meer ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, moeten de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Overige soorten tabel 2

Voor deze categorie geldt een vrijstelling wanneer wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is voor het overtreden van verbodsbepalingen een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist. Het Ministerie van LNV toetst ontheffingsaanvragen aan een aantal voorwaarden. De ingreep mag geen effect hebben op de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort en verboden handelingen dienen in beginsel zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het kan nodig zijn om mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen te nemen om aan deze voorwaarden te voldoen.

⁴ Onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, voorkomen ernstige schade eigendommen, belangrijke overlast dieren, werkzaamheden bestendig beheer en onderhoud landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering in kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Het laatstgenoemde belang is komen te vervallen door uitspraken door RvS in de zaak Park Brederode van 13 mei 2009.

Broedvogels artikel 11

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Er geen andere bevredigende oplossing is.
- Er tevens sprake is van één van de volgende belangen.
- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van luchtverkeer.
- Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen (overtreding verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet) slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen. Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie	Type verblijfplaats broedvogel
1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Beschermingscategorieën van nesten van broedvogels conform regelgeving van de Flora- en faunawet (Ministerie van LNV, 2009).

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde Omgevingscheck⁵. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Vleermuizen artikel 11

Ook voor vleermuizen (alle tabel 3 Flora- en faunawet) geldt dat vaste verblijfplaatsen zwaar beschermd zijn conform artikel 11. Niet alleen de vaste verblijfplaatsen (kolonies) van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet, maar ook de vaste vliegroutes en foerageergebieden. Voor het al dan niet overtreden van verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet (verbod op het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen) moet dan ook het effect op het totale functioneren van het leefgebied worden beoordeeld in de natuurtoets.

⁵ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Bijlage 2 Regelgeving EHS en POG

Binnen Limburg ligt een netwerk aan natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen die planologisch beschermd zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG)⁶.

Planologische basisbescherming

De Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ, 2006) stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel'.

Voor de POG geldt het 'ja, mits regime'. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier in tegenstelling tot de EHS wel mogelijk, mits er een groene tegenprestatie tegenover staat. Anders dan bij de EHS is het hier niet noodzakelijk om het zwaarwegend maatschappelijke belang en het gebrek aan alternatieven aan te tonen. Voor de EHS geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte.

Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (2005)

Het compensatiebeginsel van het SGR is verder uitgewerkt in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de provincie Limburg (6 september 2005). De provincie is het bevoegde gezag voor het goedkeuren van compensatieplannen (waarin ook de mitigatie is meegenomen).

Directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied dient waar mogelijk te worden voorkomen. De provincie geeft slechts een vergunning, verklaring van geen bezwaar of goedkeuring wanneer:

- De aantasting wordt gemitigeerd en gecompenseerd volgens een compensatieplan.
- De verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering zijn vastgelegd in een compensatieovereenkomst of vergunning.
- Het compensatieplan voldoet aan de richtlijnen zoals vastgelegd in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van Limburg.

Uitgangspunt in het compensatieplan is dat geen netto verlies optreedt aan natuur-, bos- en landschapswaarden. Dit uitgangspunt geldt overigens niet alleen voor de EHS en de POG, maar ook voor:

- Natura 2000-gebieden (Natuurbeschermingswet 1998).
- Gebieden die vallen onder de Boswet.
- De als bos, natuur of landschapselement bestemde gebieden in het bestemmingsplan.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de Ministeries van LNV en VROM en de provincie de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een nieuw beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS-saldobenadering en het herbegeven van de EHS.

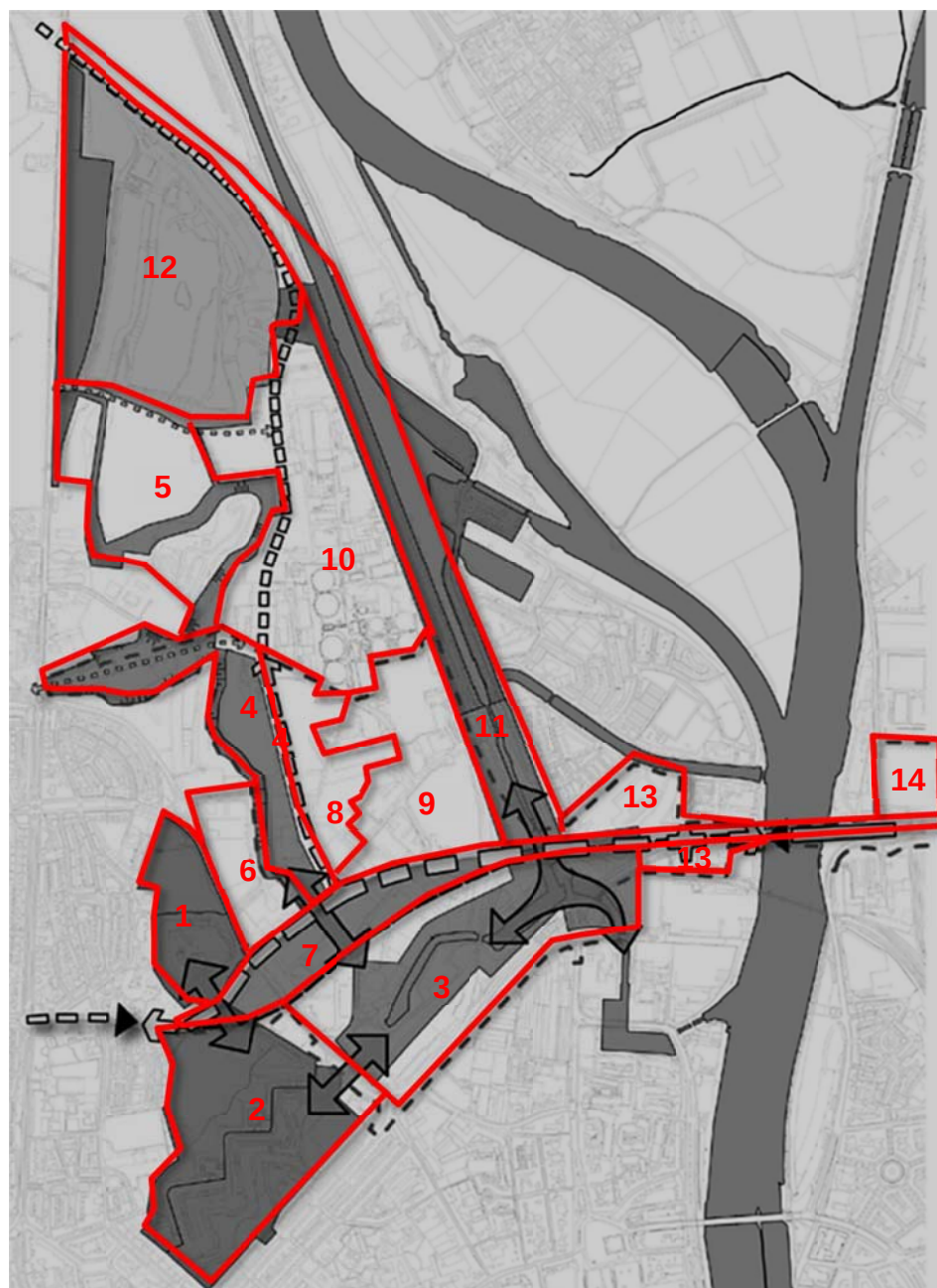
⁶ Op 21 juni 2005 hebben de Gedeputeerde Staten het Ontwerpbesluit tot wijziging van de Ecologische Hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij vastgesteld. De Provinciale Ecologische Structuur (PES) is hiermee vervangen door de EHS en POG.

De oorspronkelijke 'Uitwerking compensatiebeginsel SGR' uit 1995 is hiermee vervangen door de 'Spelregels EHS'. Relevant is dat kwalitatieve effecten zoals verstoring en verdroging alleen worden meegenomen als het gaat om rechtstreekse werking. Conform Nota ruimte geldt namelijk geen 'externe werking' voor de EHS. Daarnaast wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar ook naar ecologische potenties. Deze natuurwaarden zijn gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden.

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van de EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zogenaamde "externe effecten" (TK 29576, nr. 52). Deze aanvullende regelgeving kan bepalend zijn voor de voorgenomen plannen binnen de Belvédère indien die buiten de EHS worden gerealiseerd.

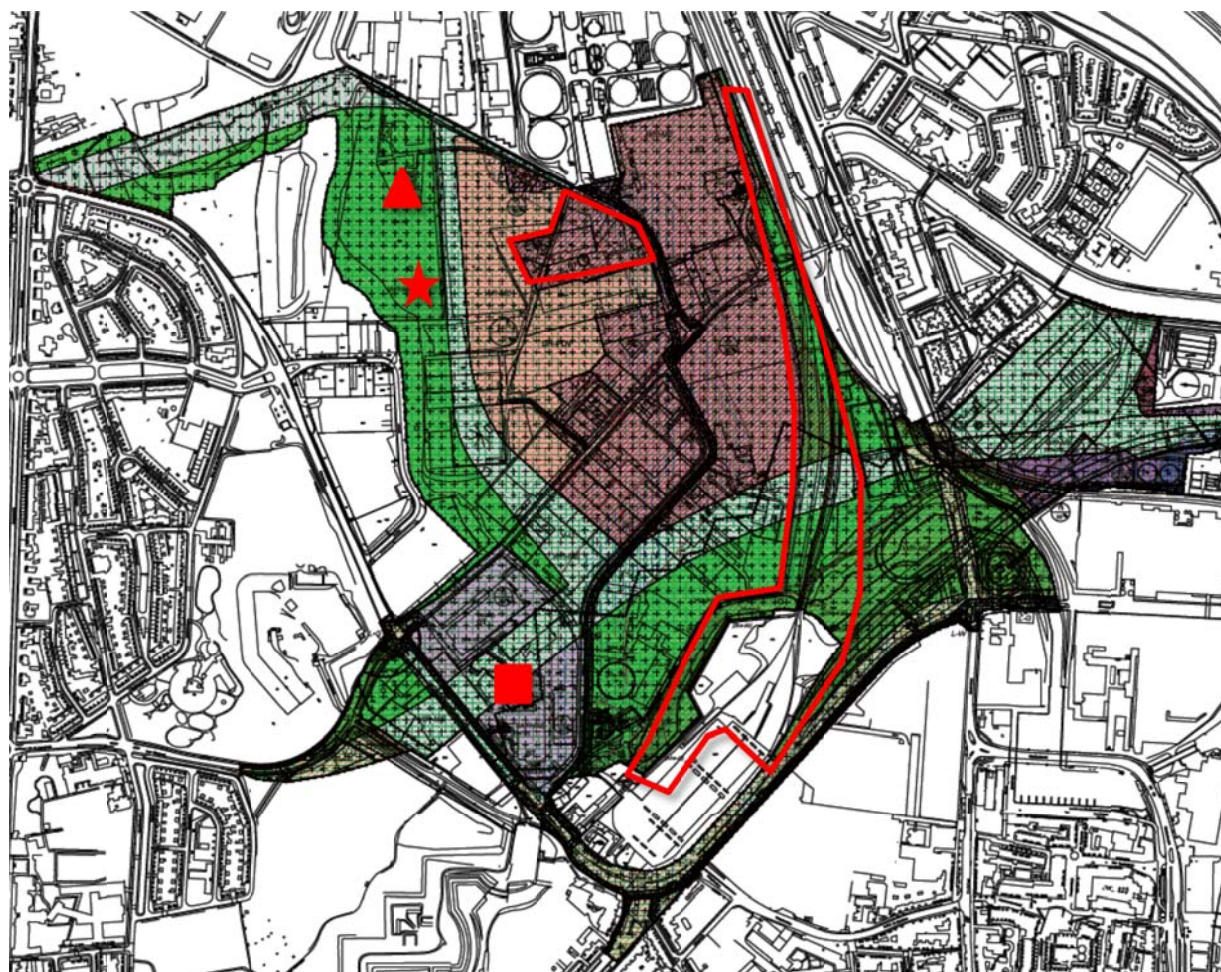
Bijlage 3 Deelgebieden natuur in en rond plangebied

1 Fort Willem	8 Industrie PDV
2 Hoge Fronten	9 Industrie PDV-wb
3 Lage Fronten	10 Industrie overig
4 Steilrand Zuid	11 Spoorlijn – Zuid Willemsvaart
5 Steilrand Noord – Groeve	12 Belvédère-berg
6 Industrie Rondeel	13 Boschpoort Zuid
7 Industrie UV	14 Trega - Limmel

Bijlage 4 Relevante knelpunten Flora- en faunawet in relatie tot BP Noorderbrug e.o.

Onderstaande kaart projecteert het voorkomen van enkele relevante beschermde diersoorten op de plankaart van ontwerp BP Noorderbrug e.o (d.d. 23 mei 2012). Voor nadere details en toelichting wordt naar dit plan verwezen.

Rode ster	Dassenburcht (kleine burcht; vermoedelijk in gebruik door solitaire Das)	Voet van de zuidelijke steilrand
Rode driehoek	Actueel leefgebied hazelworm en mogelijke aanwezigheid eekhoornnesten	Huidige tuin in toekomstige Steilrandpark
Rode vierkant	Verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis	Oude Cokesfabriek
Rood omlijnd	Actueel leefgebied Muurhagedis (globale begrenzing)	Lage Fronten en spoorlijn